

Numbers 21:4-9

וַיִּסְעוּ מִהַר הָהָר דָּרָד יַם־סוּף לְסָבֵב אֶת־אֶרֶץ אֲדוֹם וַתִּקְצַר נַפְשֵׁהֶם בְּדָרָד :
ה וַיִּדְבֹּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבַמֹּשֶׁה לָמָּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בַּמִּדְבָּר
כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בְּלַחַם הַקֶּלֶקֶל :
ו וַיִּשְׁלַח יְהוָה בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וַיִּנְשְׁכוּ אֶת־הָעָם וַיָּמָת עִסְדָּב מִיִּשְׂרָאֵל :
ז וַיִּבְאֵה הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטֵאנוּ כִּי־דִבַּרְנוּ בַּיהוָה וְכָךְ
ח הִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיִּסַּר מֵעֲלֵינוּ אֶת־הַנְּחָשׁ וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בַּעַד הָעָם :
ט וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחָשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל־הַנָּס
י וְהָיָה אִם־נָשָׁךְ הַנְּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהִבִּיט אֶל־נְחָשׁ הַנְּחֹשֶׁת וְחָי :

They set out from Mount Hor by way of the Sea of Reeds to skirt the land of Edom.

But the people grew restive on the journey,

and the people spoke against God and against Moses,

“Why did you make us leave Egypt to die in the wilderness?

There is no bread and no water, and we have come to loathe this miserable food.”

The LORD sent seraph serpents against the people.

They bit the people and many of the Israelites died.

The people came to Moses and said,

“We sinned by speaking against the LORD and against you.

Intercede with the LORD to take away the serpents from us!”

And Moses interceded for the people.

Then the LORD said to Moses,

“Make a seraph figure and mount it on a standard.

And if anyone who is bitten looks at it, he shall recover.”

Moses made a copper serpent and mounted it on a standard;

and when anyone was bitten by a serpent,

he would gaze upon the copper serpent and recover.

II Kings 18:1-7 (Hezeakiah's Reform)

וַיְהִי בִשְׁנַת שְׁלֹשׁ לְהוֹשָׁע בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ חִזְקִיָּה בֶּן־אֲחִיז מֶלֶךְ יְהוּדָה :
ב בְּרֹעֲשֵׁי־רִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמִלְכּוֹ וְעֶשְׂרִים וַתִּשַׁע שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַיִם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי בַת־זִכְרְיָה :
ג וַיַּעַשׂ הַיִּשָּׁר בְּעֵינָי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד אָבִיו :
ד הוּא! הִסִּיר אֶת־הַבַּמֹּת וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצְבֹּת וְכָרַת אֶת־הָאֲשֵׁרָה וְכָתַת נְחֹשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי עָד־
הַיָּמִים הָהֵמָּה הָיוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מְקַטְרִים לוֹ וַיִּקְרָאֵלוּ נְחֹשֶׁתָן :
ה בַּיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בָּטַח וְאַחֲרָיו לֹא־הָיָה כְּמֹהוּ בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֲשֶׁר הָיוּ לִפְנָיו :
ו וַיִּדְבֹּק בַּיהוָה לֹא־סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמַר מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה :
ז וְהָיָה יְהוָה עִמּוֹ בְּכֹל אֲשֶׁר־יַצֵּא שְׂפִיל וַיִּמְרָד בְּמֶלֶךְ־אֲשׁוּר וְלֹא עָבְדוּ :

In the third year of King Hoshea son of Elah of Israel, Hezekiah son of King Ahaz of Judah became king.

He was twenty-five years old when he became king, and he reigned in Jerusalem twenty-nine years;

his mother's name was Abi daughter of Zechariah.

He did what was pleasing to the LORD, just as his father David had done.

He abolished the shrines and smashed the pillars and cut down the sacred post.

He also broke into pieces the bronze serpent that Moses had made, for until that time the Israelites had been offering sacrifices to it; it was called Nehushtan.

He trusted only in the LORD the God of Israel; there was none like him among all the kings of Judah after him, nor among those before him.

He clung to the LORD; he did not turn away from following Him,

but kept the commandments that the LORD had given to Moses.

Mishnah (Land of Israel, ~200CE) Tractate Rosh Hashanah 3:7,8

הַתּוֹקֵעַ לְתוֹךְ הַבּוֹר אוֹ לְתוֹךְ הַדּוֹת אוֹ לְתוֹךְ הַפֶּטֶס, אִם קוֹל שׁוֹפָר שָׁמַע, יֵצֵא.
וְאִם קוֹל הַבְּרָה שָׁמַע, לֹא יֵצֵא.

וְכֵן מִי שֶׁהִיָּה עוֹבֵר אַחֲרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, אוֹ שֶׁהִיָּה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר אוֹ קוֹל מְגִלָּה,
אִם כִּוֵּן לְבוֹ, יֵצֵא, וְאִם לֹא, לֹא יֵצֵא. אִף עַל פִּי שִׁזְהָ שָׁמַע וְזָה שָׁמַע, זֶה כִּוֵּן לְבוֹ וְזֶה לֹא כִּוֵּן לְבוֹ :

If one sounds a *shofar* into a pit, or into a cistern, or into a large jug,
if he clearly heard the sound of the *shofar*, he has fulfilled his obligation;
but if he heard the sound of an echo, he has not fulfilled his obligation.

And, if one was passing behind a synagogue, or his house was adjacent to the synagogue,
and he heard the sound of the *shofar* or the sound of the Scroll of Esther being read,
if he focused his heart, he has fulfilled his obligation;
but if not, he has not fulfilled his obligation.

Even though this one heard and also the other one heard, nevertheless,
this one focused his heart to fulfill his obligation and has therefore indeed fulfilled it,
but the other one did not focus his heart, and so he has not fulfilled his obligation.

וְהִיָּה כַּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׂה יָדוֹ וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל וְגו' (שמות יז), וְכִי יָדָיו שָׁל מִשָּׂה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת מִלְחָמָה.
אֲלֵא לומר לך, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְסֻתְפָּלִים כְּלָפֵי מַעְלָה וּמְשַׁעֲבָדִין אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים הָיוּ
מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לֹא, הָיוּ נוֹפְלִין.

כִּיּוֹצֵא בְּדָבָר אֲתָה אוֹמֵר (במדבר כא), עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גִּס, וְהִיָּה כָּל הַנְּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. וְכִי נָחַשׁ
מִמִּית, אוֹ נָחַשׁ מְחִיָּה. אֲלֵא, בְּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְסֻתְפָּלִין כְּלָפֵי מַעְלָה וּמְשַׁעֲבָדִין אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶן שְׁבַשְׁמִים, הָיוּ
מִתְרַפְּאִים, וְאִם לֹא, הָיוּ נִמוּקִים.

“And it came to pass, when Moses held up his hand, that Israel prevailed...” (Exodus 17)

Did the hands of Moses make war or break war?

Rather, to tell you that as long as the Jewish people turned their eyes upward
and subjected their hearts to their Father in Heaven, they prevailed, but if not, they fell.

Similarly, you can say:

*“Make for yourself a fiery serpent, and set it upon a pole;
and it shall come to pass, that if anyone that is bitten looks upon it,
he shall live” (Numbers 21:8).*

Did the serpent kill, or did the serpent preserve life?

Rather, when the Jewish people turned their eyes upward
and subjected their hearts to their Father in Heaven, they were healed,
but if not, they rotted...

Rashi (Rabbi Shlomo Yitzchaki, Troyes France 1040-1105CE)

כל הנשוד. אֶפְלוּ כָּלֵב אוֹ חֲמוֹר נוֹשְׁכוֹ הָיָה נִזְוֵק וּמִתְנַנֵּה וְהוֹלֵךְ,
אֶלֶּא שֶׁנִּשְׁיַכְתָּ הַנְּחָשׁ מִמֵּהֶרֶת לְהַמִּית, לְכֹד נֶאֱמַר כָּאֵן וְרָאָה אֶתֹו רָאִיָּה בְּעֵלְמָא
וּבְנִשְׁיַכְתָּ הַנְּחָשׁ נֶאֱמַר "וְהִבִּיט" וְהָיָה אִם נִשְׁדָּ הַנְּחָשׁ אֶת אִישׁ וְהִבִּיט וְגו'
שֶׁלֹא הָיָה מִמֵּהֶר נִשְׁדָּ הַנְּחָשׁ לְהִתְרַפְּאוֹת אֶלֶּא אִם כֵּן מִבִּיט בּוֹ בְּכֹנָה ;
וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְכִי נִחַשׁ מִמִּית אוֹ מַחִיָּה?
אֶלֶּא, בְּזַמַּן שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלָפֵי מַעְלָה וּמִשְׁעַבְדִּין אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם שֶׁבַשְׂמִים הָיוּ מִתְרַפְּאִים,
וְאִם לֹא הָיוּ נְמוֹקִים (ראש השנה כ"ט):

Anyone that is bitten

Even if a dog or ass had bitten him, he was injured and became weaker and weaker
but the bite of a serpent kills more speedily.

So this verse it says "*if anyone who is bitten looks upon it*" — a mere glance sufficed to heal him.

But in the case of the serpent's bite it is stated *v'hibit* [and he gazed]

when anyone was bitten by a serpent,

he would gaze upon the copper serpent and recover. (verse 9)

for the serpent's bite was not so quick to heal unless he gazed with *kavanah* [intently].

And our Rabbis said: But could the copper serpent cause death or life?!

But the explanation is that when the Israelites in gazing at the serpent looked up on high
and subjected their hearts to their Father in Heaven,

they were healed, but if they did not do this they waste away

Siftei Chachamim (comment on Rashi)(Shabtai ben Yosef Bass, Amsterdam 1641-1718)

וכי נחש ממית וכו' ומשעבדין את לבם כו'.

וא"ת א"כ למה אמר הקב"ה למשה לעשות נחש כיון שתלוי בזמן שמכונין כו',

כבר תירץ הרמב"ן שהוא נס בתוך נס,

שמי שניזק בדבר מה סכנה לראות לו ולהסתכל בדבר ההוא

והרופאים נוהרים מלהזכיר בפני הניזוק הדבר הניזק בו,

והקב"ה אמר והי' כל הנשוד וראה אותו וחי היפך הטבע, להודיע שאין הנחש ממית אלא החטא ממית ע"כ.

(וב[ג"א] כתב שצוה לשום אותו על נס כדי שישתכל למעלה שא"א שלא יכוין לבו לשמים בענין וראו מי ברא

אלה. ומה שאמר לעשות נחש כי כאשר רואה דבר שהזיקו נופל פחדו עליו ומכוין לבו יותר בתפלה על דבר

שהזיקו כאשר הוא נראה לעינים :

Can a snake bring death ... and subjugated their hearts...

You might ask: If so, why did God tell Moses to make the snake

given that it was dependent upon whether they directed their hearts etc.?

Ramban has already answered that it was a miracle within a miracle,

because when one has been injured by something

it is normally dangerous for him to see or to gaze at it.

And doctors are careful not to mention the thing that caused the injury in front of him.

However God said that "*anyone bitten will look at it and live*" which is contrary to nature,

to teach that it is not the snake that brings death, rather it is sin that brings death.

Gur Aryeh writes that God commanded Moses to place it on the banner

in order that they would look upward,

for then it would be impossible for one not to direct his heart toward heaven

concerning this matter and to see who had brought it about.

Accordingly when God said to make a snake, it was because when one sees the thing that

injured him fear overtakes him. And he concentrates more in prayer over the thing that injured

him when he sees it before his eyes.

Rabbi Abraham Ibn Ezra (Spain, France, England 1089-1164CE)

על נס שיהיה גבוה ויראו אותו הכל ורבים השתבשו ואמרו כי זאת הצורה לקבל כח עליונים וחלילי חלילה כי הדבר נעשה בצווי השם ואין לנו לחפש למה צורת נחש ואם לא כן יראנו היש עץ שימתיק המים המרים אפיי הדבש לא ימתיקם ומה טעם לשום דבלת תאנים על השחין ואין בתולדת הדבלה להסיר השחין והאמת כי נשגבה ממנו דעת עליון :

On a pole

So that it be high up and everyone will be able to see it.

And many have gone astray,

saying that this image could receive powers from on high.

Far be it, far be it! [*chalilah, chalilah*] for this thing was made by God's command.

We should not investigate why Moses was commanded to make the form of a snake.

Otherwise, let anyone show us a tree that makes bitter waters sweet. (Exodus 15:22-25)

Even honey will not sweeten them.

What reason was there to put a cake of figs upon a boil? (II Kings 20:7)

It is not in the nature of figs to remove boils.

The truth is that the mind of the Almighty is beyond us.

Avi Ezer (commentary on ibn Ezra) (Shlomo ben Eliezer Lippman, Posen 1760-1800)

עשה לך שרף. כבר עוררו. המפרשים על פסוק והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע כי לא נרפא הנגע מבלי משים המנוגע על לבו השגחת הבורא עליו ואין ביד אדם לרפאות אותו מבלי השגחתו ..... לכן שם הנביא דבלת תאנה על השחין ואין מדרך הטבע לרפאותו בדבילה וכן אמר הנביא לרחוץ שבע פעמים במ ויטהר מצרעתו וכל זאת סבה להאמין כי אין ביד הטבע לרפאותו ואף כי הטבע עצמו ביד אלהים אבל כיון שהטבע הרגל אין אדם מרגיש בה וידוע מספרי המחקרים מי שנשכו נחש והביט אחר כך אל צורת נחושת היא סכנה עצומה עד למות לכן שם הנביא צורת נחושת היפך הטבע להאמין שיש ביד ה' להפוך הטבע וזאת כאשר שם אדם יראתו נוכח פניו

Make for yourself a seraph... (fiery serpent)

The commentators have already expounded the verse

behold, the affliction of tzara'at is healed from the tzaru'a

to mean that the affliction cannot be healed unless the sick person focuses his heart on the personal care of the Creator for him,

and there is no human power to heal him without that Personal Care....

Therefore the prophet placed a fig cake on the boils, although there is no natural healing from fig cakes.

And so too the prophet said to bathe seven times, to become purified from the *tzara'at*...

And all of this is to provide a reason to believe.

For there is no natural healing available.

And although nature itself is in the hand of God, in fact we are accustomed to nature,

And take it for granted and do not feel it.

And it is well-known from the books of scientists,

That one who has been bitten by a snake, and then later gazes upon the copper form, is in mortal danger.

Therefore the prophet placed the copper form, counter to the person's natural inclination,

To encourage belief that God is able to overturn Nature.

For this reason, a person sets the thing he fears directly before his face.